

Notatka prasowa

marzec 2018

W ramach projektu STAR, Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA przeprowadziło badania dotyczące przeciwdziałania rasizmowi i niewidzialnemu rasizmowi wśród młodzieży.

Badania miały na celu znalezienie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Jak młodzi ludzie postrzegają zjawiska rasizmu i niewidzialnego rasizmu oraz dyskryminacji i mowy nienawiści? Jak rozumieją te pojęcia? I jakie mają doświadczenia związane z tymi zjawiskami?

- jakie są potrzeby młodzieży związane z przeciwdziałaniem tym zjawiskom?

- Jakie praktyki stosowane są w Polsce w celu przeciwdziałania rasizmowi, dyskryminacji i mowie nienawiści?

W badaniach zastosowano następujące metody: analiza danych wtórnych (tzw. desk research), wywiady pogłębione z młodymi ludźmi, grupy fokusowe z młodzieżą i pedagogami szkolnymi oraz eksperyment badawczy.

Z badań można wyciągnąć następujące wnioski:

1. **Młodzi ludzie doświadczają różnych form rasizmu:** Młodzi ludzie objęci badaniami nie zauważają zbyt wielu form klasycznie rozumianych zachowań rasistowskich (z wyjątkiem tych, które pojawiają się w mediach i głównie wyrażane są przez grupy skrajnie nacjonalistyczne). Zauważają jednak wiele delikatnych form rasizmu, takich jak: żarty rasistowskie, mowa nienawiści w Internecie. To właśnie mowa nienawiści jest zjawiskiem najbardziej widocznym dla młodzieży – młodzi ludzie nie tylko ją zauważają, ale też sami jej doświadczają.
2. **Niewidzialny rasizm jest zjawiskiem powszechnie akceptowanym:** Wszystkie osoby badane wskazują na wszechobecność przemocy werbalnej i używanie słów powszechnie uznanych za obraźliwe w przestrzeni publicznej. Słowa te nie mają tak naprawdę znaczenia – są puste i czasem używane bez konkretnego kontekstu. Badania pokazują, że młodzi ludzie coraz bardziej stają się obojętni wobec mowy nienawiści, szczególnie tej, które występuje w Internecie. Słownictwo rasistowskie stało się częścią powszechnie używanego języka przez młodzież („wszyscy tak mówią”), przez co poziom akceptacji mowy nienawiści wzrósł.
3. **Młodzi ludzie mają problem z definiowaniem rasizmu:** Definiowanie rasizmu i niewidzialnego rasizmu okazało się bardzo trudne dla młodych ludzi. Używają raczej tego terminu intuicyjnie, nazywając różne zachowania o charakterze przemocowym. Termin “niewidzialny rasizm” był całkowicie niezny dla badanych. Młodym ludziom brakuje aparatu koncepcyjnego, by być w stanie poprawnie zdefiniować rasizm.

4. **Rasizm wyrządza krzywdę:** Młodzi ludzie bardzo emocjonalnie opowiadali o swoich doświadczeniach związanych z rasizmem, dyskryminacją i mową nienawiści. Wskazywali na następujące towarzyszące im emocje: bezradność, strach, złość, smutek czy brak poczucia sprawczości.
5. **Ignorowanie mowy nienawiści to najpowszechniejsza forma radzenia sobie z nią:** Młodzi ludzie używają różnych strategii, aby poradzić sobie w sytuacjach, kiedy doświadczają mowy nienawiści – wielu z nich ją ignoruje, wychodząc z założenia, że to najlepsza metoda, aby się jej pozbyć. Dla dwójga młodych ludzi, którzy wzięli udział w badaniach ta strategia okazała się bardzo złudna, gdyż brak reakcji spowodował eskalowanie się mowy nienawiści.
6. **Młodzi ludzie mają różne potrzeby dotyczące przeciwdziałania rasizmowi:** Młodzi ludzie chcieliby nauczyć się jak rozpoznawać różne formy rasizmu czy dyskryminacji. Chcieliby zdobyć kompetencje, aby odważniej reagować w sytuacjach, kiedy doświadczają rasizmu czy dyskryminacji oraz umieć przekonać swoich rówieśników, którzy pogardliwie wypowiadają się o różnych mniejszościach.
7. **Jest wiele interesujących praktyk związanych z przeciwdziałaniem rasizmowi, mowie nienawiści i dyskryminacji:** Takie praktyki rozwijane są głównie przez organizacje pozarządowe, które opracowują wiele materiałów edukacyjnych dot. edukacji antyrasistowskiej lub antydyskryminacyjnej. Kampania Bez Nienawiści zmobilizowała ok. 90 takich organizacji, które realizowały projekty związane z tematyką przeciwdziałania rasizmowi i mowie nienawiści w Internecie.

Pełen raport jest dostępny na stronie: <https://szansa.glogow.pl/badania-rasizm-i-niewidzialny-rasizm/>

Informacji o projekcie udziela Dariusz Grzemny – koordynator projektu (dariusz.grzemny@szansa.glogow.pl).